

Løn er mere tabubelagt end sex

Den danske debat om løn er præget af myter og fordomme, som gør, at velstillede faggrupper bliver fremstillet som fattige. Især offentligt ansatte bliver konsekvent opfattet som lavtlønnede, selv hvis de tjener mere end gennemsnittet.

PER THIEMANN OG ESSEN KJÆR

Skolere, sygeplejersker og politibetjente har højere indkomster end de fleste. Det ved de fleste bare ikke.

Årsagen er, at den offentlige debat ofte fokuserer på, at der er nogen, som tjener endnu mere. Det vurderer flere eksperter ud fra en undersøgelse, som viser, at ud af de 30 procent mest velstillede i landet, mener kun en tredjedel, at de rent faktisk tilhører denne gruppe. De fleste tror fejlagtigt, at de tilhører samfundets økonomiske midte.

Fejlopfattelsen skyldes blandt andet en skævvridning af den offentlige debat om løn, mener sociolog Henrik Dahl, der har forsket i samfundsgruppers syn på sig selv og hinanden.

»Mange offentligt ansatte har en opfattelse af, at det er synd for dem. De ser for eksempel bort fra, at de ofte har en usædvanlig god pensionsordning. Især i debatten om sygeplejersker er der meget fokus på, at de tjener lidt, men det er kun set ud fra grundlønnen. Debatten om deres løn bliver ofte manipuleret, for når man tager deres tillæg med, viser det sig, at de tjener mere end gennemsnittet, siger Henrik Dahl.

Målt i forhold til alle indkomster tilhører en 50-årig folkeskolelærer for eksempel de 20 procent, som har højest indkomst i landet. En af årsagerne er, at en stor del af befolkningen er på overførselsindkomst.

Uvidenheden er særligt udtalt blandt folk med videregående uddannelser. Disse tilhører samfundets absolutte indkomstmæssige top. Men ifølge meningsmålingen tror de selv, at de indkomstmæssigt befinder sig et sted mellem 50 og 70 procent på rigdomsskalaen - altså lidt over middel.

Når deres relative velstand kommer som en overraskelse for mange, skyldes det blandt andet historiske forhold, påpeger Henrik Dahl.

»Nogle grupper af offentligt ansatte har en ideologi om, at de er mere udsatte, end de egentlig er. Det kan skyldes, at disse grupper fik en stor reallønsfremgang i 1960'erne og 70'erne, hvor deres indkomst i perioder steg langt mere end gen-

Så rig er du ...

Skatteministeriet har rangordnet danskerne i 2010 efter bruttoindkomst, og Politiken har placeret eksempler på erhverv i forhold til indkomstgrupperne.

	Årlig bruttoindkomst, gns.(ekskl. pension) *1	Så meget har de i gennemsnit om året (ekskl. pension): *2
Tiendedel af befolkningen med højeste indkomster	mere end 469.300 kr.	AC-fuldmægtig (480.000 kr.) • gymnasielærer (504.000 kr.) kontorchef (765.000 kr.) • flypilot (1.238.000 kr.) kommunaldirektør (1.240.000 kr.)
TOP-indkomst	380.920 kr - 456.190 kr.	Vvs'er (389.000 kr.) • sygeplejerske (395.000 kr.) politibetjent (399.000 kr.) • skolelærer (402.000 kr.) marketingmedarbejder (435.000 kr.)
	326.870 kr - 374.700 kr.	Tømrer/snedker (355.000 kr.) • pædagog (339.000 kr.) sosu-assistent (342.000 kr.) • fængselsbetjent (347.000 kr.) socialrådgiver (365.000 kr.)
	279.530 kr - 322.040 kr.	Receptionist (280.000 kr.) • postbud (304.000 kr.) truckfører (322.000 kr.)
	226.910 kr - 274.690 kr.	Kasseekspedient (253.000 kr.)
	176.750 kr - 222.940 kr.	Dagpengemodtager (195.520 kr.)*6
	143.100 kr - 174.260 kr.	Folkepensionist (144.000 kr.)*5
MELLEM-indkomst	110.750 kr - 140.590 kr.	Kontantjælpsmodtager (118.000 kr.)*4
	40.840 kr - 107.170 kr.	Studerende (102.000 kr.)*3
	op til 32.160 kr.	F.eks. selvstændig erhvervsdrivende med negativ indkomst eller skoleelev med fritidsjob
Tiendedel af befolkningen med laveste indkomster		
LAV-indkomst		

Alle lønindkomster er opgjort som et gennemsnit per fuldtidsbeskæftiget 50-54-årig.

*1 Bruttoindkomsten er defineret som den personlige indkomst før arbejdsmarkedsbidrag med tillæg af positiv nettokapitalindkomst og aktieindkomst.

*2 Bruttolønnen omfatter for alle eksempler den skattepligtige lønindkomst inkl. overarbejdsbetaling, tillæg m.v. Dog er overarbejdsbetaling ikke med for ansatte i kommuner og regioner, og personalegodterne fri bolig og bil er med i indkomsterne fra det private arbejdsmarked.

*3 Med 12 måneders SU og studiejob i et omfang, så SU ikke skal betales tilbage.

*4 Udeboende over 25 år uden forsørgerpligt

*5 Enlig folkepensionist med ældrecht.

*6 Dagpengemodtager med maksimal dagpengesats.

Kilder: Skatteministeriet, Det Fælleskommunale Landdatakontor, Finansministeriets Forhandlingsdatabase og Dansk Arbejdsgiverforening Research: Gitte Rønberg - Herskind 10260

nemsnittet. Nu stiger den ikke nær så meget længere, og det kan mærkes. Men det betyder ikke, at de er blevet lavtlønnede i forhold til andre i samfundet, siger Henrik Dahl.

Myter præger løndebatten

Debatten om løn indeholder en række myter, påpeger arbejdsmarkedsforsker Jørgen Stamhus.

»Der er nogle myter om, at offentligt ansatte altid er lavere lønnet end privatansatte, uanset om det er korrekt eller ej. I situationer, hvor der er politisk involveret, for eksempel op til overenskomster, kan det være afgørende, om disse grupper har sympati fra befolkningen, siger lektor Jørgen Damhus fra Aalborg Universitet.

En simpel årsag til de mange myter er, at vi ofte simpelthen ikke aner, hvad andre tjener. Det viser en undersøgelse, som lønforsker Pernille Tanggaard Andersen har foretaget.

»Vi har udelukkende undersøgt danske forhold, men bedømt på de udlændinge på danske arbejdspladser, som deltog, så er løn langt mere tabubelagt i Danmark

end andre steder. De var meget overraskede over, hvor uvillige danskerne var til at fortælle om deres indkomst. Deres opfattelse var, at i Danmark er løn et større tabu end sex, siger Pernille Tanggaard Andersen.

Opfattelsen kan samtidig hænge sammen med, at vi ofte fokuserer på ekstremer i debatten. Denne mekanisme kan for eksempel have påvirket debatten om den aktuelle skattereform, vurderer filosof Ole Thyssen.

»I forbindelse med skattereformen var der voldsom opmærksomhed på, hvad de allerlavest lønnede fik ud af det i forhold til de allerhøjest lønnede såsom Mærsk McKinney-Møller. Man fokuserede ikke ret meget på det store flertal imellem. Det kan have givet mange en opfattelse af, at det kun var de allerrigeste, som fik noget ud af reformen, siger Ole Thyssen, professor ved CBS i København.

Han støttes af privatøkonom Las Olsen fra Danske Bank:

»Man snakkede meget om rødvinreform - men alle drikker rødvin i dette land. Men meget få drikker Chateau Lafite

te. Ideen om, hvem der vinder på skattereforment, er udfordret. Ja, den gavner de højeste indkomster mest - men næsten ingen regner med, at det er dem selv, der får glæde af dem. Man kan sidde tilbage med opfattelsen af, at der er andre, der har fået meget mere end én selv. Og det er der også - der er bare meget, meget få af dem.

Alle synes, de er normale

Folks fejlopfattelse af egen velstand kan dog også hænge sammen med, at en gruppe af befolkningen har en tendens til at skjule, hvor velhavende de i virkeligheden er. Gruppen kaldes det grønne segment og består af mennesker, der ofte er højtuddannede, miljøbevidste og stemmer SF, Socialdemokraterne eller de radikale.

»Mange af dem siger ikke til andre, at de har to sommerhuse eller bor i en kæmpe lejlighed. De har en fornemmelse af, hvad kolleger og andre i segmentet tænker om den slags, og de vil ikke gøre sig upopulære, siger Henrik Dahl.

Selv om selvbilledet kan være særligt

fejlagtigt hos nogle grupper, gælder det generelt for mennesker, at de har svært ved at vurdere sig selv i sammenligning med andre, forklarer sociolog Henrik Dahl.

»I sociologien taler man om et fænomen kaldet 'sociale gruppers systematiske mangel på indsigt i egne vilkår'. Det betyder blandt andet, at de fleste mener, at de kører bedre bil end gennemsnittet. Men det betyder også, at folk har en tendens til at betegne sig selv som almindelige og gennemsnitlige, når det kommer til levevilkår. Og det er uanset, om de tjener 700.000 kroner og dermed hører til i toppen, siger Henrik Dahl.

Det har en tæt sammenhæng med, at folk generelt har en ringe fornemmelse for, hvad der er normalt.

»Generelt ved folk ikke ret meget om statistik. Det kommer blandt andet til udtryk i, at mange er bange for at flyve, selv om sandheden er, at køreturen hen til lufthavnen er langt farligere, siger Henrik Dahl.

per.thiemann@pol.dk
essen@kjaer.dk

Betjente og sygeplejersker undervurderer egen løn



Sygeplejersker

Grete Christensen, formand for Dansk Sygeplejeråd:

Med udgangspunkt i en 50-54-årig, hvor i samfundet vil du da mene, at dit medlem befinder sig sådan rent økonomisk på en skala fra 1-10?

»7«.

Det korrekte svar er 9. Hvad siger du til, at dit medlem økonomisk set tilhører samfundets bedre lønnede?

»I den her sammenhæng, hvor der sammenlignes med alle i samfundet, er det pænt. Hvis man havde sammenlignet med andre grupper med tilsvarende uddannelse, så ville vi have ligget på den anden side af midterstregen.

Skal du deltage i 1. maj-arrangementer?

»Ja, skal til 1. maj-møde i Holbæk.



Politiassistenter

Peter Ibsen, formand for Politiforbundet.

Med udgangspunkt i en 50-54-årig, hvor i samfundet vil du da mene, at dit medlem befinder sig sådan rent økonomisk på en skala fra 1-10?

»7«.

Det korrekte svar er 9. Hvad siger du til, at dit medlem økonomisk set tilhører samfundets bedre lønnede?

»Det er en pæn hyre, men det skal ses på baggrund af, at der er tale om politiassistenter, der arbejder i skiftetjeneste, at de arbejder jul, påske, pinse, og at det omfatter betydeligt overarbejde. Så det er ikke en krone for meget!«.

Skal du deltage i 1. maj-arrangementer?

»Forbundet er partipolitisk uafhængigt, så jeg deltager ikke i 1. maj-møder. Jeg skal i øvrigt fejre min fødselsdag på dagen.

Miniferie til minipris DKK 999,-

Vi gi'r maden - Auf wienerschnitzel *



Gedser - Rostock. Nyd en forlænget weekend i Tyskland og få rabat ved afrejse fra torsdag kl. 13 - fredag kl. 13 og hjem igen søndag kl. 11-15. Vi gi'r maden for 2 på udrejsen og udsigt ad libitum. Se mere på www.scandlines.dk eller ring på 33 15 15 15. Gute Reise. Begrænset antal billetter.